

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Deželna kmetiška šola na Grmu.

Za ta prekoristni deželni zavod je razpisanih pet ustanov — štipendij. — Ne moremo si kaj, da bi o tej priliki nekoliko besed o tem zavodu ne spregovorili.

Že od nekaj je potreba pripoznata, da se more vsak človek svojega stanu učiti, pred kakor ga sam izvrševati prične. Kdor hoče na primer duhovnik postati, iti more v semenišče, pravdnik ali pa zdravnik na vseučilišče itd. Rokodelci morajo se že od nekaj najmanj tri leta pri kakem mojstru učiti, pred kakor rokodelski pomočniki postanejo. V novejšem času spoznalo se je pa to učenje, to strokovno izobraženje premajhno, nezadostno. Ustanovile so se rokodelske in orbtliške šole.

Kmetijstvo, ta najvažnejši stan človeštva, bil je do najnovejšega časa, žali Bog! najbolj zanemarjen. Do leta 1848. imeli smo grajšake, katerim je bil kmetijski stan, katerim je bil kmetovalec podložen. Grajšak je bil sicer tudi sam kmetovalec in navadno velik kmetovalec, toda on ni bil podložnim sokmetovalcem — kmetom — mojster ali učenik stanu, ampak bil mu je zati-ralec in prava pijavka. Ne le, da so morali kmetje, tlačani, grajšaku vse polje brezplačno obdelovati, morali so mu vrh tega še od lastnih pridelkov desetino odrajtovati, in tudi vsakovrstna druga, dostikrat kar naravnost sramotilna dela opravljati. Takrat je bilo pač lahko velik posestnik in grajšak biti, in kakor tak dobro shajati, kajti takemu tičku ni bilo v varnem gnjezdu — gradu — skoraj za drugo skrbeti, kakor kako se bode kratkočasil, kako velike pojedne, love itd. napravljaj, za potrebna sredstva skrbel bode že „der dumme Bauer“, kakor so priprostega kmeta zaničljivo sploh imenovali.

Leto 1848. poravnalo je globino med nekdašnjo visokostjo grajšakov velikih kmetijskih posestnikov, in nizkostjo neprostih kmetovalcev. Dandanes morata obadva delati, ako hočeta živeti, veliki posestnik in manjši kmetovalec. Prvi bolj

z umom in denarjem, drugi pa z lastno roko. Obadva pa tarnata dan na dan, da ne moreta shajati, da zemlja veliko premajhne dohodke donša, plačila in druge potrebščine da so pa od dné do dné večje. Grajšak toži seveda najbolj, kajti njemu se godi zelo tako kakor se je godilo Izraelcem, kateri so se v pušavi polnih egiptovskih loncev spominjali.

Res je, popolna resnica je, da se kmetovalcu, bodisi velik ali majhen, dan danes slabo, jako slabo godi. Kmetiški stan je pač med vsemi, dasiravno najtežavnejši, najmanj dobičkanosen zraven pa najbolj z bremení obložen. In ako pa prašamo, zakaj je pa s kmetiškim stanom tako? dobimo za odgovor: med drugimi vzroki je poglaviti pač ta, da kmetiški stan v svoji stroki nič ne napreduje, da se v umnejšem gospodarstvu nič ne izobrazuje, ampak še vedno po starem kopitu naprej gospodari. Velik naš posestnik — grajšak — praša navadno hlapca: Ti Janez, kaj misliš, kako bomo to ali uno naredili? Sin manjšega posestnika praša pa tudi hlapca: Ti, kako ste to druga leta napravili? Temu kakor drugemu je navod stara navada. In kako čudo je to, vsaj pride pri nas znabiti šele na več tisoč kmetovalcev komaj eden, kateri bi se bil v kmetijstvu kaj bolji izobrazil, izšolal. Vsi drugi stanovi se strokovno izobrazujejo, vsi napredujejo, le kmetovalec ne! Kako čudo po tem dalje, ako se jim slabo godi, saj so še vedno proti drugim stanovom der dumme Bauer, kateri si more še celo za lastne zastopnike v najvažnejše skupščine kakor v občinski, deželni in državni zbor može iz družih stanov, kakor doktorje itd. izposojevati.

Da temu drugači postane, ustanovili so tudi v naši deželi posebni zavod, posebno kmetijsko šolo, to na Grmu pri Rudolfovem. Ta šola je za sinove kmetijskih staršev, — naj bodo grajšaki ali priprosti boljši kmetje — kateri se imajo s kmetijstvom pečati, gotovo najvažnejša po osnovnih — ljudskih in normalnih šolah. V tej šoli uči se vse v umno kmetijsko gospodarstvo spadajoče otroke, kakor: trtoreja, kletarstvo, sadjarstvo, poljedelstvo, živinarstvo itd. V nji podučuje se pa tudi v računstvu, spisju, zemljepisju,

risarstvu, naravoslovju itd. Sploh rečeno zraven strogo kmetijskih predmetov, podučuje se v šoli na Grmu tudi v vseh tistih predmetih, v katerih se (razun latinščine in grščine) na spodnji gimnaziji ali pa na spodnji realki podučuje. Vrh tega napeljuje se v kmetijski šoli na Grmu učence k strogi ubogljivosti, poštenosti, marljivosti, pridnosti, štedljivosti, rédnosti, zmernosti v jedi in pijači, snažnosti v obleki in v vsem družem. Ali si je toraj mogoče za sinove kmetijskih staršev boljše šolo misliti memo one v Grmu? Za to kmetovalci! posebno boljši premožnejši kmetovalci! ne zanemarjajte je, ne pustite, da dežela za njo toliko tisočakov za posestvo, učitelje itd. na leto z veliko premajhnem izkoristenjem potroša. Pošljite Vaše za gospodarstvo namenjene sinove, potem ko so domačo šolo ali pa če so tudi eden ali dva razreda kake srednje šole dovršili, ter se znabiti z gospodarstvom že tudi doma nekoliko skusili, v njo. Ubožnejši prosite za ustanove, premožnejši pa plačujte za sinove, saj vam jih tudi v gimnaziji ali realki nihče zastoj ne hrani, in v stanovanji ne drži. Na Grmu stane hrana in stanovanje le 33 kr. na dan, torej gotovo tako malo, kakor v nobenem drugem zavodu ne. Hrana je pa prav dobra, stanovanje kaj lepo prostorno snažno in zdravo.

Svariti pa moremo na tem mestu pač tiste kmetovalce, kateri si tako-le mislijo: Ako dobi moj sin štipendijo na Grmu, ga bom dal tje za dve leti, potem si bo pa že kje na Hrovaškem ali drugje službo poiskal. Kmetovalci, pomislite le, da je dežela to šolo v namen povzdige domačega kmetijstva ustanovila, ne pa v namen odgojitve gospodarskih služabnikov družih dežel. Kaj ima li naša dežela od tega, ako za mladenča skozi dve leti na Grmu hrano in poduk plačuje, ako jej pa potem, ko šolo dovrši, hrbet pokaže?

Kmetovalci cele dežele posebno pa še Dolenjske, pokažite, da Vam je za to, da v izobrazenju, v napredovanju za drugimi stanovi kakor do zdaj ne zaostajate, in naklonite Vašim naslednikom v gospodarstvu lepo priliko, katera se Vam tako po ceni ponuja, ter pošljite jih za dve leti v šolo na Grm.

Šolstvo novomeškega okraja.

Šolstvo moramo vedno zvesto čuvati; kajti šole nam izredé boljše mladino, in iz boljše mladine izraste v duševnem obziru krepkejše ljudstvo. Z veseljem moramo poudarjati, da se šolske razmere od leta do leta izboljšujejo. Ne mine leto, da se ne bi storil kakošen korak naprej. Tu se otvori nova šola, tam se odpre nov razred, drugod se popravi šolsko poslopje itd. Slaba šola dobi boljšega učitelja; malomaren šolski predsednik se

nadomesti z možem, ki je za šolo bolj vnet in več tacega, kar se opazi le, ako človek od blizo šolstvo opazuje. Po tem kratkem uvodu naj povemo nekoliko o šolah novomeškega okrajnega glavarstva: Vseh šol je 32; 29 je očitnih, 3 so zasebne. Od teh šol je 21 enorazrednih, 8 pa dvorazrednih. Čveterorazrednici ste v Novem mestu (pod vodstvom vrlih o. frančiškanov) in v Žužemberku (v kaj dobrih rokah). Trirazrednica se otvori pa na Toplicah. S celodnevniim podukom je bilo 8 šol, s polodnevniim 20; na eni šoli (na Mirni) je bil obojen poduk (v 1. razredu poludneven, v 2. celodneven.) Slovenski učni jezik je bil na 28 šolah; na 4 šolah (kočevskih) se je pa nemško podučevalo. — Za šolo sposobnih otrok je bilo 6392; v šolo je pa hodilo le 4484 otrók. Je torej še vedno skoro 2000 otrók, ki nikamor v šolo ne hodijo. Zá kaj to? Nekateri otroci so predaleč od obstoječih šol, da bi mogli hoditi, veliko je taci h fará, katere bi morale zavoljo oddaljenosti več šol imeti. Pri nas je v največih farah le po ena šola, recimo Trebnjem, v Mirni peči, v Hinjah itd. Vsi otroci res ne bodo nikdar v šolo hodili; kajti bolezen in druge nezgode opravičujejo, ako otrok doma ostane. Da se pa napravijo potrebne šole in potrebni razredi, za to morajo skrbeti šolske gosposke. V prvi vrsti je za to poklican krajni šolski svet, v prvi vrsti mora za to skrbeti občina. Pomislite le, da se godi krivica vsem tistim posestnikom, kateri so brez potrebnih šol. Deželno šolsko priklado (za učiteljske plače) mora namreč plačevati slehern kmet, če svojega otroka v šolo pošilja ali ne. Kdor ima šolo pred nosom, pa otroka doma drži, on si dela sam dvojno škodo. Oče šolske davke plačuje, otrok pa le vzraste brez poduka. A smilijo se nam tisti kmetje, ki so več kot eno uro oddaljeni, ko le teško otroka tako daleč pošiljajo, a davke za šolo vendar le plačevati morajo. Postava je sicer tudi za take skrbela; ako je v okrožju ene ure le 40 otrok, pa se mora za nje šola ustanoviti. In takih slučajev je več v novomeškem okraju, n. pr. v brusniški občini (Tolsti vrh, fara Št. Jarnej,) v mirnopeški, trebanjski, hinjski, doberniški župniji in v šmihelski fari, pa morebiti še kje drugod. Naj se tedaj občine, šolski odbori, posebno pa dotične vasi malo poprimejo za to stvar. Lejte, Kočevci*) se bolj brigajo za šolo! V Podstenici, kjer ni veliko ljudi, prosili so šole, in dovoljen jim je bil pomožni učitelj. Brigajte se na enak način vsi Dolenjci, da boste dobili potrebne šole. Za stroške boste že počasi znosili; nekaj bode pomagala tudi dežela, nekaj morebiti sam presvetli cesar! l.

*) Le-té pa podpira vse nemško mislečo društvo „šulferajna“ in drugi, ker so ravno Nemci. Našemu kmetu pa je davek vže tako neznosen. Stavec.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Slovenci so letos rojstni dan našega presvetlega cesarja praznovali navdušeni in z velikimi svečanostimi. Pred 18. avgustom in še potem se je vršilo in se še vrši po Slovenskem veliko lepih slavnosti na čast cesarske štiridesetletnice. S tem so Slovenci pokazali ne samo svojo zvestobo in udanost do cesarskega prestola, ampak tudi svojo hvaležnost za to, da so se ravno pod vladjo Franca Jožefa I. otresli vsaj nekoliko nadležnega nemškega uradovanja ter dobili vsaj nekaj pravic, ktere nam po postavah gredó.

V Ljubljani namerava dati naučno ministerstvo prihodnje leto drugo gimnazijo, ali nemško, ali slovensko, ne ve se še. Maribor pa dobi slovensko paralelko na ondodni gimnaziji. Da bi res bilo! Tega smo Slovenci že z davna potrebovali.

Tržaški Lahí niso tako zvesti Avstrijci, kakor mi Slovenci. Kedar so kakošne laške slavnosti, je vsak pravi ali nepravi italijanski Tržačan na nogah; kedar se pa avstrijski praznik slavi, takrat se pa kar poskrijejo. Tako n. pr. ni bil pri cesarski maši 18. avg. nobeden tržaški mestni oče pričujoč.

Na Koroškem je bil v deželni zbor voljen slovenski kandidat, č. g. Gregor Einspieler.

Kaj je novega po širokem svetu?

Na Francoskem ruje še zmirom znani general Bulanžer, ki uživa, kakor se kaže, veliko zaupanja med narodom.

Italijanom ne gre njih vojska z Abesinci v Afriki nič po sreči. Mislijo zopet zapustiti pribrojene kraje.

Na Nemškem je imel cesar govor, v katerem je poudarjal, da Nemčija noče niti jeden kamen od pribojevane zemlje (Alzacijá in Lotaringija) odstopiti.

V Bolgariji se je pokazalo toliko roparjev, da se je vlada posvetovala kako postopati z njimi; morebiti so najeti, da bi napravili ustajo.

Píše se nam:

Iz Št. Jerneja 18. avgusta. — Od vseh strani dohajajo prijetni glasovi, kako se po milej naši domovini proslavlja 40 letnica vladanja blagega in milega našega cesarja Fran Josipa I. Povsod hité izkazati do vladarja ljubezen, ki plamti v domoljubnih srcih. Tudi skromno v nižavi Dolenjskeje ležeči prijetni Šent Jernej dvignil se je ter ni hotel zaostati za drugimi. Dne 18. avgusta vršila se je prerodka in nepozabljiva nam slavnost v naši vasi. Zvečer 17. avgusta že so šolo lepo ozalšali z zastavami, cvetlicami, venci in mlaji.

Razsvetljeno je bilo: c. kr. pošta, hiša gospe vdove baronice Marije Gall, šola in še ena hiša. Zvečer so možnarji pokali, kresovi goreli in še dva bengalična ognja sta bila videti. Drugo jutro je bila ob 8. uri slovesna peta sveta maša, pri kateri je bilo čez pet sto šolskih otrok, srenjski odbor z gosp. stotnikom Ig. Bučar-jem in mnogo pobožnega občinstva. Velečastiti gospod župnik Jan. Ev. Vovk so peli sv. mašo in „Tedeum“. Na koru so po stari navadi lepo ubrano peli; posebno sta gospica A. Š. in g. Fridrih Waldek, oskrbnik Pleterske grajščine s svojim prijetnim glasom veliko k tej slovesnosti pripomogla. Po zahvaljeni in cesarski pesmi se je ljudstvo razšlo; šolski otroci pa so šli z učiteljstvom in nekimi gosti (nadučitelj Š. iz Metlike), na travnik g. nadučitelja, da so tam dve drevesi zasadili. V jeseni bodo nadaljevali. Dvevesi so imenovali: „Cesarska drevesa“. Ko so drevesi zasadili, kar je učenec kmetijske šole iz Grma pomagal, — zapeli so otroci pesem „Cesar Fran Jožef I.“ in „Cesarsko pesem“. Potem so šli zopet s šolsko zastavo paroma nazaj v šolo. Tu so v tretjem in drugem razredu deklamovali in peli. Naposled se je razdelilo po gospodu županu Josipu Polancu vsakemu učencu in učenki knjižica „Naš cesar“ in še „Spomenica“.

Iz Št. Ruperta. — Iz mnogih krajev nam dohajajo vže žalostne novice. Od tukaj vam zdaj naznanim pa veselo dogodbo. Naznanjam namreč, da smo imeli prav slovesno zlato mašo, katero so darovali naš mnogo spoštovani župnik gospod Alojzij Košir. Obhajali smo to slovesnost v nedeljo, 12. avgusta. Že v soboto zvečer so po hribih kresovi in streljanje naznanjali, da bode drugi dan nekaj posebnega. Tudi po Št. Rupertu je bilo vse razsvetljeno. Pred farovžem je bil čez cesto prav umetno narejen slavolok z napisom: V. Č. Gospodu Alojziju Koširju, zlatomašniku mnogo let! Po hišah so iz oken in streh vihrale zastave. Cerkev je bila prav praznično olepšana, in pred velikimi vratmi je bil latinski napis. Slovesnost je bila v nedeljo ob 10. uri. Prišlo je mnogo ljudstva, tudi iz bližnjih fará, ki so rekli, da take slavnosti so redke. Duhovnih gospodov je bilo 22. Pred sveto mašo so nam gospod dr. J. Sterbenc, dekan iz Leskovca, prav mično in ginljivo razložili njihovo petdesetletno delovanje v vinogradu Gospodovem. Po pridigi je bila slovesna sv. maša, pri kateri je bilo slišati prav lepo, ubrano petje moških glasov, ki so slavili našega zlatomašnika, g. župnika.

V Šmihelu pri Žužemberku 15. avg. — Janez Oblak, iz Lučenj na Gorenjskem nam je po pogodbi naredil novo uro v zvonik. Dal je dobro, trdno železo, postavil nam jo je do Ljubljane; na svoje stroške smo jo pripeljali pa v

Smihel. Janez Oblak je prišel tudi s svojim sinom, da sta uro v zvoniku ustavila; naredila sta v tesnem zvoniku toliko prostora, da zdaj ura lepo na eni strani stoji, na drugem sta spejljala stopnice v zvoniku dosti široke. Pri vsem tem delu sta pokazala stari in mladi Oblak veliko spretnost; pripeljala sta seboj tudi dve lepi novi plošči za urine številke in nove kazalce, kar vse zvonik zunanjo močno lepša.

Pripeljala sta nam uro v binkoštih; podpisani je želel to častiti duhovščini že popred naznaniti — pa je počakal do zdaj, da se je v tem času prepričal, da ura res tudi vedno izvrstno gre, ter zamore zdaj Janeza Oblaka starega in mlajšega toliko bolj gotovo priporočiti za enaka dela; brez dvoma se bode skazal mojstra drugod, kakor se je pri nas. ^{2. K. 1883-1900} Ig. Ključevšek.

Iz Planine na Vipavskem 26. avgusta. — Od nas pač ne dobivate dopisov; ali prav posebna in redka slovesnost mi podaja vzrok, da Vam nekoliko sporočim iz naše vipavske doline. Danes je obhajal pri nas v č. gosp. Josip Nakus demantno mašo — ali 60 letnico svojega mašništva. Šestdeset let biti duhoven, 60 let delati za blagor človeštva pač ni mala reč! Ali razun tega je preljubljeni naš duhovni oče neprenehoma že pri nas 54. leto ¹⁸⁹³ skoraj vsi smo krščeni od Njega! In ker gospod še vedno čvrst na duhu in telesu deluje med nami, si pač lahko mislite, s kolikim veseljem smo obhajali denašnji dan! Dá, pripomogel je vsakdo, kolikor je mogel. Prišli so počastit gospoda demantnega mašnika gospodje ne le od blizu, ampak tudi od daleč: iz Goriške, iz Ljubljane, z Dolenjske . . . poslavlili so ga s svojo navzočnostjo med drugimi tudi visokoblagorodni g. grof Lantieri, gg. okrajni glavar i sodnik g. Förster itd. Znani govornik naš rojak g. Lavrenčič nam je kazal v prekrasnej besedi neštne zasluge g. Očeta, vipavski pevci pod vodstvom g. organista Pogačnika pak so povzdigali z izbornim petjem naša srca k Bogu med svetim opravilom ter nas razvedrovali med prijateljskim obedom.

Radovedni ste pač kako je pri nas s trto? Kazala je izvrstno: grozdja je navešenega, da je veselje, ali letina bode vendar srednja — večinoma bolj slaba — ker grozno gospodarji posebno po nekaterih krajih nesrečna strupena rosa — perenospera. Listje odpada, grozdje ne bode moglo zoreti! Tudi nam grozé, da se nahaja v našej dolini že trtna uš. Ako je temu res tako, potem gorje nam: brez vina je Vipavec berač.

Domače vesti.

(Presvetli cesar) je daroval za šolo v Metliki 300 gld.

(Za šolske vrte) na Kranjskem je letos od naučnega ministerstva dovoljeno 200 gld; drugo leto pa 1000 gld.

(Duhovske spremembe.) Gosp. Karol Lapajne odločen je za faro Valto Vas. Gosp. Anton Gabrič pride za II. kaplana v Semič. — Razpisana je fara Polom do 20. septembra.

(V ljubljansko semenišče) so sprejeti z Dolenjskega: Leopold Raktelj iz Ribnice, Martin Kerin od sv. Križa pri Kostanjevici, Makso Šešark iz Trebnja, Alojzij in Fran Češarek iz Ribnice, Viktor Zabukovšek iz Mokronoga, Josip Cegnar iz Starega loga. ^{Loke}

(Gosp. dr. Plantan), c. kr. notar, predstavljen je iz Zatičine v Radoljico na Gorenjsko. Dolenjci ga bodedo pogrešali.

(Gosp. Dr. J. Vavpotič), c. kr. okr. zdravnik je že došel v Novomesto in stanuje v Zoretovi hiši, (v bližini Böhm-ove hiše).

(Za preiskavanje vinogradov) v novomeškem okraju je izbran g. Kosem.

(Gosp. Jarnej Pečnik), znani iskalec starin, izdelal je vkupno z gosp. Bezlajjem, učiteljem na Krškem, zemljevid Drnovega, na katerem so označena vsa mesta, kjer se je izkopalo in našlo kaj starin nekdanjega rimskega mesta Nevidunuma. Osrednja komisija za umetnost in zgodovinske spomenike na Dunaji je zemljevid odobrila, nakazala gg. Pečniku in Bezlaju primerne nagrade ter poslala zemljevid g. Pečniku, da naj njej označi še najdbe na vzhodni strani Drnovskega polja.

(G. Šuklje) je imel v Ribnici 20. avgusta volilni shod. Navzočna je bila ogromna večina Ribniških volilcev in mnogi odličnjaki okolice, ki so odobraval postopanje njegovo in tovarišev ter izražali popolno zaupanje. Shode bode g. poslanec imel tudi v drugih dolenjskih mestih; od Krčanov je bil naprošen, da bi imel pri koncertu 2. sept. slavnostni govor.

(Blaže Pernišek) doma iz Jagnjenice pri Svibnjem, bivši šolski upravitelj v Dolnji Tuzli v Bosni, je umrl dne 21. kimovca 1887 ter zapustil dvoje nepreskrbljenih otrok in ženo. Ranjki je bil izvrstni narodnjak in posebno unet za kmetijstvo. Bodi mu lahka zemljica!

(Zakon o deželni cestah), katerega je bil sklenil kranjski deželni zbor v poslednji sesiji, ni dobil Najvišjega potrjenja. Premeniti se mora več določeb, zlasti ona o imenovanji okrajno-cestnih načelnikov. Zakon se bode torej z nova predložil deželnemu zboru.

(Nov [državni] davek na žganje) začel se bode po postavi od 20. junija t. l. v kratkem pobirati. Razen deželne naklade plačati bo od litra alkohola, ki je v žganji, 24 kr. 20 litrov alkohola bode prosto daca pri obrtnikih,

10 litrov pa pri domačiji. Koliko ima kdo žganja in kako močno je, naznaniti mora do 3. sept. financarjem. Obrazci za ta naznanila dobé se pri davkarjih.

(Telegrafna postaja) v Novem mestu se bo s 1. aprilom prih. leta združila s poštним uradom. Isto se neki namerava tudi v Krškem.

(Družba sv. Mohora) šteje letos čez 41.000 udov. Zavaljo tega ne bode mogla letos ob tistem času, kakor prejšnja leta, dogotoviti društvenih knjig.

(Žendarmerijske strelne vaje) bile so letos kaj živahne. Kakor v tednu enkrat, tako je tudi pretečeno nedeljo spremljala vrle orožnike novomeška godba na streljno prostorišče, na katerem se je tudi mnogo gospóde zbralo, da počastijo izvrstno streljanje. Slovesnost poveličal je tudi ples po zeleni trati.

(Ljubljanski Sokol) praznuje 8. in 9. septembra t. l. petindvajsetletnico svojega obstanka z veliko slovesnostjo, katere se bodo mnogobrojno udeležili bratje Čehi in drugi vrli narodnjaki. Čestitamo slavnemu društvu še na mnoga leta!

(Razpisana) je državna štipendija 300 gl. za Kranjca, ki se namerava učiti živinozdravništva na c. kr. živinozdravniškem zavodu na Dunaji. Prosilci naj dokažejo, da so dovršili z dobrim uspehom vsaj šesti gimnazijski ali realčni razred ter da so zmožni slovenskega in nemškega jezika. V živinozdravniški tečaj, kateri traja tri leta, ustopiti je 1. oktobra t. l. Nemški pisane prošnje na c. kr. kmetijsko ministerstvo, je oddati najpозnejše do 15. septembra t. l. odboru kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

(V Račenski dolini) je predor v veliko, lani odkrito jamo že dodelan. Voda se bode torej lahko odtakala, ne da bi preplavljala vso dolino, kar se je dozďaj pripetilo malone vsako leto po jedenkrat ali še večkrat. Gosp. deželni inženjer Hrasky, ki vodi tamošnja dela, našel je zopet drugo jamo blizu prve, kamor se bode tudi presekal predor.

(Deželno sadno razstavo v zvezi s pokuševanjem kranjskih vin) priredi od 17. do 21. oktobra t. l. v Ljubljani c. kr. kmetijska družba in sicer v proslavo vladarske štiridesetletnice Nj. Vel. presvetlega cesarja Fran Josipa I. Podrobni program te razstave objavimo prihodnjíč, uže danes pa pozivljamo dolenjske sadjarje in vinarje, da se udeleže te razstave v obilnem številu. Vse sile pa morajo napeti Dolenjci, da se častno udeleže vinske pokušnje in si tako poskusijo z nova priboriti gorenjsko vinsko tržišče, kojega so uže precej močno prevzeli ptujci. Pokažimo, da imamo pošteno in ceno blago, vsaj se nahaja povsod še dosti izvrstne starine. Tedaj na

delo umni gospodarji, zlasti pa kmetijske podružnice, da nam ne bodo očitali, da smo Dolenjci zaspani.

(Kmetijski tečaj za ljudske učitelje) vršil se je na deželni vinarški, sadjarški in poljedelski šoli na Grmu od 6. do 25. avg. t. l. Vdeležilo se ga je 14 učiteljev. Predavanja v šoli trajala so po 6 ur na dan ter bila spojena s praktičnimi vajami in poskusi na šolskem posestvu. Vodja g. Dolénc podučeval je teoretično in praktično v sadjarstvu, trtogoji in kletarstvu. Pristav g. Rohrman predaval je o gnojjarstvu, živinarstvu in pridelovanji krme. Praktične vaje in dokazi bili so na šolskem posestvu, v sadni drevnici, trtnici, na vrtu, v hlevu, na gnojšču itd. Dne 20. avg. bil je podučen izlet v šolske vinograde na Trško goro, kjer je gosp. vodja kazal zasajanje, vzgojo in obrezovanje trt. —

Na rojstni dan našega presvitlega cesarja vdeležili so se vsi gg. slušatelji učiteljskega kurza z gg. vodjo in adjunktom slovesne sv. maše v kapiteljski cerkvi v Novem Mestu. Po končani službi božji naredili so skupen izlet v Družinskovas — Toplice, kjer so praznovali vladarsko štiridesetletnico Nj. Veličanstva.

Dne 25. avgusta bil je po končanem učiteljskem kurzu izpit, kteremu je predsedoval kot zastopnik deželnega odbora, deželni poslanec in c. kr. deželne sodnije svetovalec gospod Ed. Dev. Po preskušnji se je gosp. predsednik kaj laskavo izrazil o jako povoljnem vspehu izpita in delovanja kmetijskega tečaja. Zahvalil se je v imenu deželnega odbora učiteljema zavoda gg. vodji in adjunktju za obilen trud podučevanja in lepe vspehe. Naposled je nagovoril v lepih besedah gg. slušatelje, jim polagal zadobljene koristne nauke toplo na srce ter jih vnelal za občekoristno delovanje na polji kmetijskega napredka v blagonosno probujo našega naroda. —

(Vabilo.) „Pedagogiško društvo“ v Krškem bode slavilo štiridesetletnico vladanja Nj. Veličanstva našega presvetlega cesarja Frana Josipa I. s tem, da slovesno otvori v prostorih krške šole svojo „stalno učilsko razstavo“ dne 2. septembra t. l. ob 10. uri dopoldne ob priliki, ko bode obhajalo isto slavnost „Slovensko pevsko društvo v zvezi s krškimi rodoljubi. Nadejati se je, da si slovensko učiteljstvo in razumništvo v mnogobrojnem številu ogleda to prvo učilsko razstavo na domačih tleh, katera ima v malo mesecih svojega obstoja zabeležiti že precejšnji napredek. — Kdor pa ima še kaj predmetov za razstavo, dpošlje naj jih nemudoma. Odbor.

(Vabilo) k velikemu zboru in k svečanosti v proslavo 40letnega vladanja Njega Velečastva presvetlega cesarja Frana Josipa I., katero priredi „Slov. pevsko društvo“ z rodoljubi Krškega okraja

v nedeljo dne 2. sept. t. l. na Krškem. Glavne točke vsporeda so: 1. Sprejem gostov od raznih strani. 2. Ob 9. uri slavnostna sv. maša s petjem. 3. Ob 10. uri otvorjenje stalne učilske razstave. 4. Ob 11. uri skupna pevska vaja. 5. Ob 12. uri občni zbor „Slov. pevskega društva“. 6. Ob 1. uri banket pri g. Gregoriči za osobo 1 gld. Udeležitelji tega se naj pri slavnostnem odboru v Krškem do 31. avgusta gotovo oglasijo. 7. Ob 4. uri popoldne slavnostni govor, „Veliki koncert“ pevskega društva in polnošteviline godbe c. kr. 17. pešpolka fcm. baron pl. Kuhn — katerega vspored še sledi. 8. Po koncertu prosta zabava na yrtu gosp. Gregoriča s petjem, godbo, plesom in umetelnim ognjem. 9. Ob 8. uri zvečer velika bakljada pred c. kr. okraj. glavarstvom.

Slavnostna odbora.

(Za novega deželnega glavarja) namesto umrlega grofa Thurna je od presv. cesarja imenovan gosp. dr. Josip Poklukar.

(† Umrli) je v Trebnjem 30. avg. občeznani in priljubljeni zdravnik dr. Kovač; pri neki operaciji ostrupil si je roko, da mu je nezmerno zatekla in je bila povod smrti.

(Cesarska slavnost) v Trebnjem se je pretečeni teden na kaj veličasten način vršila; obžalujemo, da zaradi pomanjkanja prostora ne moremo obširneje poročati.

(V Krškem) so praznovali cesarsko 40letnico 18. avg. šolski otroci, požarna straža in meščanska garda. Občina je sklenila v slovesni seji v ta spomin, vsako leto 2. dec. 12 revežev obdarovati. Odposlala je tudi brzojav o svoji zvestobi in udanosti do blagega vladarja. Zvečer je bila pojedina, godba, kegljanje itd.

(Za ces. slavnost) 2. sept. v Krškem delajo se velike priprave: velikanski oder, slavoloki, lampijoni itd. H koncertu bode 60 kr. vstopnine, za kmete in dijake samo 20 kr.

(Darovi) za cesarsko slavnost v Krškem znašajo že blizo 400 gld. Razen zadnjič omenjenih darov so še poklonili: G. grof Ervin Auerperg 30 gl., g. graščak pl. Obračaj 10 gl., g. poslanec dr. Mauer 10 gl., gospa baronovka Gager 5 gl., g. dr. Namorš 5 gl., več drugih gospodov po 4, 3 gl. itd., č. g. dr. Strbenc 10 gl. grofinja Valeska Barbo 5 gl., č. g. župn. Germ 5 gl., g. sodnik Pfefferer 5 gl., gospa Tomšič 10 gl., g. grof Anton Barbo 10 gl. itd.

(Orehovim drevesom) preti v našem kraju popolen pogin. Iztrebil jih bode neki lesni trgovec, ki skupuje debela za napravo pušk. S tem nam bode prizadeta velika škoda! Res je, da skupi sedaj gospodar po toliko in toliko goldinarjev za orehov les. Ali ta denar je na mah proč, z njim pa je tudi zgubljen neprimerno večji dohodek, kterege bi še leta in leta gospodar lahko

dobival od oreha. Če ni sila prodajati orehova debela, ne kopljimo si pogubne jame! Kdor je pa orehovo drevje prodal, naj gleda, da ga zopet zasadi!

(Mestna klavnica) pri mostu je baš na neprimernem kraju. Ob toplem vremenu širi se krog nje strašen smrad, ki okužuje vse obližje in je nestrpljiv za mimogredoče; tudi je to že od več, da se na kraju, kjer perejo perice, spraznujejo in čistijo čreva. Večkrat se vidi takova dela celo ob enem opravljati. Vsa nesnaga iz mesarije, kakor kri, blato itd. se kar vidno spravlja v Krko, kjer potem pred očmi občinstva gnjije in kuži vodo! Tu je treba že maloveč modrosti, da se odpravi ta nedostatek! Klavnica sedanja pa naj se porabi za kaj drugega!

(Obletnica) blagoslovljenja cerkve sv. Nikolaja na Gorjancih bo 13. dan septembra t. l.; zato bo isti dan ob 10. uri gori Božja služba.

(Cvetoča trta) mej mašami je pač redka prikazen; gosp. Franc Bohte iz Spodnje Težke vode nam jo je poslal v ogled. Cveta je pred hišo.

(Sedmo poročilo krške meščanske šole) ima nemški spis o desetletnem obstanku te šole, slovenski opis in lep črtež ondotnega šolskega poslopja ter pregled vremenskih opazovanj v Krškem l. 1886, 1887 in 1888.

(Nenavaden metulj). V gozdu pri Otočcah vjela je gspdč. A. Ažman-ova izvanredno lepega in velicega metulja. Ogledovalci ga sodijo različno. Ne dvomljivo spada ta velikan v drugo glavno vrsto metuljev: „Makrolepidoptera“.

(Trtna uš) uničuje čim dalje bolj vinorodne kraje. Povsod se čujejo tožbe, kako se širi ta pogubonosni mrčes, kako preti vinogradnikom z beraško palico. Koder je trta edini vir kmetskega blagostanja, je položaj dovolj žalosten. Zadnjič se je bralo, da so zasledili trtno uš v Štjaku pri Vipavi, danes pa je že dokazano po natančni preiskavi, da je že 54 vinogradnih parcel okuženih.

(Strupena rosa) suši zmiraj bolj trtno listje po vinogradih. Ni dost škode še po toči prizadete marveč mora trpeti letošni pridelek še pred to boleznijo! Kam pridemo, če ne bode konec tolikim šibam božjim? —

(Živinski sejmi) v okraji Novomesto so bili obiskani, kakor sledi: Na mesečni sejm v Novem Mestu 2. julija so prignali 500 glav govede; na sejm v Veliko Loko dne 25. julija 1000 glav; v Toplice 27. julija 900 glav; na mesečni sejm v Novomesto 6. avgusta vsled nevgodnega vremena samo 180 glav govede; v Toplice 9. avg. 520 glav; v St. Lovrenc 10. avgusta 720 glav (proti 1000 goved pretekla leta). Na veliki sejm v Novomesto 28. avgusta so prignali 1200 glav govede. — Kupčija je bila večinoma slaba, najboljša še v Vel. Loki in St. Lovrencu, kjer so tuji kupci pokupili večina lepih, dobro rejenih volov.

Listnica uredništva.

Gosp. Josip N. na Krki. — Prav iz srca nam govorite; z malim pristavkom prihodnjič.

Več dopisov zaradi pomanjkanja prostora prihodnjič.

Sejmovi na Dolenjskem:

V septembru: 1. v Krškem, Radečah, Višnji gori in na Veseli gori pri Rakovniku; 3. v Novem mestu in Planini pri Črnomlju; 7. v Zagrađcu (Fužinah); 10. v Lukovcu. Št. Vidu pri Zatičini, Bušević vasi, Vel. Laščah in v Loškim potoku; 14. v Žužemberku; 15. v Brusnicah; 17. v Boštanj; 18. v Šentjanžu pri Radečah; 20. v Škocijanu; 24. v Bučki in Višnjigori; 25. v Črnomlju; 27. v Podbukovji; 29. v Mirnipeči, Grospljem in Drnovem; 1. oktobra v Kostanjevici in Litiji.

Žitna cena v Novem mestu 28. avgusta 1888.

Domače pšenice mernik 1 gl. 80 kr., Debelače (koruze) 1 gl. 60 kr., Soršice 1 gl. 60 kr., Rži 1 gl. 50 kr., Ječmena 1 gl. 30 kr., Ajde 1 gl. 33 kr., Ovsa 70 kr., Krompirja 70 kr.

Loterijske srečke.

Gradec	18. avgusta	29	82	60	16	7
Trst	25. "	60	52	10	53	82
št. 513.						1886
						12

Poslano.

Slavno uredništvo „Dolenjskih Novic“ v Rudolfovem se prosi za razglas sledečega dopisa:

Dne 13. avgusta 1888 ob pol 1 uri popoldne nastal je ogenj v hlevu posestnika in krčmarja Jakob Ivanetiča iz Metlike št. 180, ki je poslopje s 200 centi krme in raznim orodjem vred v kratkim vpepelil. Vsa škoda znaša okoli 1300 gold.

Ivanetič je bil zavarovan samo za 500 gl. — Dosedaj se še ne ve, kako da je požar nastal.

Da se je ogenj lokaliziral, ter da so se sosedne stanovanja in druga poslopja, katera so bila požarimu žrela zelo nastavljena, škode očuvala, zahvaliti se je edino našim vrlim požarna brancem, kateri so takoj v polnem številu iz dvema brizgalnicama na mesto požara prišli in kod levi planili čez njega, da ga vdušijo.

Tem vrlim možakom pomagalo je tudi drugo občinstvo, kar je vse hvale vredno, in posebno priznanje zaslužijo Metliške dekleta in žene, katere so iz porabe vse svoje moči neutrudljivo požarni brambi toliko vode nanosile, da je ta lahko neprénehoma gasiti zamogla.

Pa vender, akoravno bila je hitra in izdatna pomoč, ni se moglo družega, nego živina iz hleva in nekaj lesa rešiti, kajti ogenj ropal je tako močno in naglo, da je bila za celo mesto naj večja nevarnost.

Podpisano županstvo šteje si toraj v dolžnost, da se prostovoljni požarni brambi Metliški in vsim tistim, kateri so ogenj gasiti pomagali, najtoplejše zahvali; ob enem pa se tudi prosi, da bi v bodoče ravno tako vsaki po svoje moči požarno brambo krepko podpiral.

Županstvo mestne občine Metlika 19. avg. 1888.

Župan dr. Salkoer l. r.

Glas iz občinstva!

Cesarske slavnosti po Kranjskem vršé se kaj lepo in po redu. Ena občina tekmuje z drugo, kako bi bolj poslavlila našega preljubega vladarja. Kedaj se ima pa slavnost v Novomestu praznovati, o tem ni še duha ne sluha. Naj brž jo nameravajo mestni očetje prirediti še le 2. decembra t. l. Je že dobro; le omeniti nam pa je, da naj se vrši cesarska slavnost tudi pri nas slično ljudski veselici in naj se vdeleži slavnosti vse meščanstvo. To pa je le mogoče zunaj na planem, dokler je še lepo in primerno vreme — ne pa v trdem zimskem času. Čas nas toraj zelo opominja, da se prej ko mogoče praznuje vladarska štiridesetletnica, ako se ima izvršiti po vladarjevem geslu: „Viribus unitis“. —

Prisrčna zahvala

blagorodnemu gospodu R. Dolencu, vodju kmetijske, vinarjske in sadjerejske šole v Grmu, ker so svoje učence in služabnike poslali 23. t. m. ob 1. popoldne ogenj gasit z dvema malima brizgalnicama, koji so vspešno branili in veliko pomagali, toraj njim in vsim, kateri so se kaj trudili in z menoj sočutje imeli, izrekam najtoplejše zahvalo in Bog naj vsim obilo povrne.

Prav častno pa ni za Novomeško požarno brambo, tako rekoč sosedje so, pa ne enega ni bilo. To ni lepo, prav slab izgled! —

[130]

Franc Mrvar, Vel Škrjanče.

Šolske knjige,

pri J. Krajcu v Novem mestu.

V Zatičini na Dolenjskem,

tik c. kr. uradov in farne cerkve, dá se

* krčma, *

(zelo pripravno za prodajalnico) s posebnim poslopjem, kegljiščem, kakor tudi zemljiščem od 1. grudna t. l. v najem. Oddá se tudi za desetek. — Več o tem pove lastnik

Fran Kovač, posestnik in učitelj

[129—1]

v Zatičini.

Razglas.

Korenova družina v Doberniču na Dolenjskem ima na prodaj v Lokvi, tik farnega kraja Doberniča

* lep grunt. *

Pogoji kaj ugodni. Kupec naj se zglati v malih dneih pri omenjeni družini.

[138]

Hiša na prodaj!

Prodá se na Toplicah hiša, št. 3., na trgu poleg cerkve ležeča, v kateri je sedaj prodajalnica, krčma in tobak, z zemljiščem ali pa tudi brez zemljišča.

[137]

Marija Kaliger, Toplice.

Kovač,

izurjen, samec, poštenega vedenja, s spričevalom sposobnosti kovati konje, z lastnim ali pa tudi brez lastnega orodja, sprejme se takoj na pošti v Litiji.

[133]

Pogoji so jako ugodni.

Dijaki

se v stanovanje in hrano vzamejo v Ljubljani, Rožne ulice št. 25, II. nadstropje. Tam naj se tudi popraša.

[126]

Dr. F. Vaupolič,

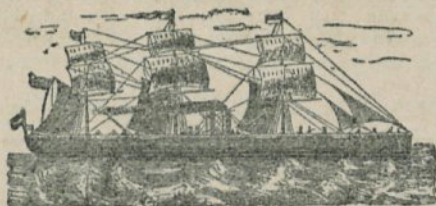
c. kr. občajni sodnik

v Rudolfovem

[139]

JOS. PAULIN

v Ljubljani, Marijin trg št. 2.

Koncesionirani glavni agent za potnike
v Ameriko.

Prodaja vožnje karte s polno garancijo od Ljubljane po najbližnji poti in naravnost do vsakršnega kraja v Ameriko, po najnižji ceni in poštenu postrežbi.

Kdor želi po ceni, dobro, hitro in srečno potovati, naj se zanesljivo obrne name in naj pazi, da se ne pusti tujim agentom zapeljati.

Za Kranjce, Spodnje Štajerce in Hrvate je pot čez Ljubljano in Gorenjsko najboljša, najhitrejša in najcenejša, ker tu imajo le moji potniki mnogo znižano vožno ceno in moji uradniki sprejemajo v varstvo potnike na vsaki večji postaji in jim pomagajo zopet naprej.

Z natančnejim poukom se radovoljno služi. [132-1]

Moji potniki so še vsi srečno dosegli svoj namen.

Od Ljubljane do Amerike le 13 dni.

Na prodaj sta, dobra, z 33. in 40. vedri,

dva soda

pri Franc Goležu v Rudolfovem. [127-1]

Šolske sestre de Notre Dame

v Šmihelu pri Novem Mestu,

vsprejemajo deklice tudi v notranji ustavi ali penziji. Deklice se v tem zavodu zamorejo naučiti potrebnih šolskih stvari, se izuriti v vseh ženskih ročnih delih, v petji, v igranju na goslih, in se vsaj toliko izobraziti, da postanejo sposobne, vstopiti v preparandijo. Priložnost je tukaj tudi, se izuriti v gospodinjstvu, vrtnarstvu in se poleg slovenskega in nemškega jezika priučiti tudi laškega. Mesečna plača znaša [184-1] 12 goldinarjev.

Pri poštnem uradu v Litiji sprejme se za praktika

17 do 18 let star mladeneč,

ki je primerno šolsko izobražen, je pošten in lepega vedenja. Ponudbe naj se pošljejo naravnost

[131]

poštnemu uradu v Litiji.

Josip Perovšek,

knjigovez,

se priporoča za vezanje knjig vsake vrste in oblike, ter obljubljuje naglo in dobro postrežbo po primerno [135-1] nizki ceni.

!!! Sejm v Brusnicah !!!

bo soboto 15 septembra!

Lekarna pri angelju

Simon Sladović plem. Sladoević (prej Rizzoli) v Novem mestu.

P. n. občinstvu v mestu in okolici najuljudneje naznanjam, da sem od prej na dobrem glasu poznano Rizzoli-jevo lekarno prevzel, jo popolnoma novo vredil, ter jo z vsemi tudi najnovjšimi zdravili dobro založil. Dobivajo se razne tu- in inozemske specialitete, razne kirurški pripravke, gumi- in gutaperha-izdelki (fabrikati) in obveze (Verbandmittel). Nadalje imam vedno sveže napolnjene vsakovrstne mineralne vode. Mej drugimi rečmi priporočam že od prej dobro poznane zdravila za živino, kakor:

Mr. Tetley-eva zdravilna štupa za svinje, neogibno potreben pripomoček za svinjorejo. Izvrstna po mnogoterih izkušnjah utrjena, z najboljšim vspehom rabljena štupa za vsakovrstne svinjske bolezni in najboljši pripomoček proti kugi. Cena enega zavojčka 36 kr.

Švicarska štupa za govejo živino. To štupo rabijo na Švicarskem na vseh večjih pristavah z najboljšim vspehom.

Skušena štupa za konje. Brez te ne bi smel nikdo biti, kdor hoče lepe konje imeti. Zavojček 40 kr.

Restitutionsfluid ali cvet za konje, pravo krepilo in neobhodno potrebno za konjske noge. Steklenica 80 kr.

Prah zoper bolezni pri kokoših, purah, racah in sploh domači pernatih živalih. Zavojček 25 kr.

Naročila bom izvrševal točno in takoj po pošti in sicer najbolje s poštnim povzetkom (Postnachnahme). [136-1]